

IVN-MEDEDELINGEN NOVEMBER 2016, NR. 18

In deze aflevering:

+ Komende evenementen

- ++ Gastschrijver Frank Westerman over het waargebeurde verhaal
- ++ Dag van de Literatuurkritiek. Nascholing voor docenten
- ++ *Zijn eigen land*
- ++ Harry Mulisch Festival
- ++ 'Eene domme, wrede satyre op de Havelaarzaak'
- ++ Activiteiten Zuid-Afrika Huis

+ Varia

- ++ Pas verschenen (I): *Nagelaten wetenschappelijk werk van Piet Paardekooper*
- ++ Pas verschenen (II): *Neerlandica Wratislaviensia* 25
- ++ Pas verschenen (III): *Histoire Épistémologie Language* 38 (2016)
- ++ Nieuwe locatie *Trefwoord. Tijdschrift voor lexicografie*
- ++ Fred Weerman nieuwe decaan Faculteit der Geesteswetenschappen UvA
- ++ Te verschijnen: Pieter Seuren over wereldgeschiedenis
- ++ Letterkundig Museum wordt Literatuurmuseum
- ++ Schemerarchieven (18)
- ++ De werkbank (18)

1. KOMENDE EVENEMENTEN

1.1. Gastschrijver Frank Westerman over het waargebeurde verhaal [ingezonden mededeling van Korrie Korevaart, Universiteit Leiden]

Frank Westerman (Emmen, 1964) is de huidige gastschrijver aan de Universiteit Leiden. Op donderdag 3 november a.s. houdt hij de 32^e Albert Verweylezing in Leiden, onder de titel: *Te mooi om waar te zijn*.

Repliek

'Echt gebeurd is geen excuus', betoogde Gerard Reve in 1985. Als eerste gastschrijver aan de Leidse universiteit formuleerde hij zijn wet van 'de onbruikbaarheid van de werkelijkheid'. Frank Westerman, de 32e gastschrijver, pakt het anders aan: hij legt

zich in zijn werk juist toe op het waargebeurde verhaal. In zijn Albert Verweylezing dient hij Reve van replek. Aansluitend aan zijn lezing wordt Westerman geïnterviewd door Jaap de Jong (hoogleraar Journalistiek en Nieuwe Media).

Taal tegen terreur

In september en oktober ontleedde Frank Westerman in een reeks van drie openbare 'anatomielessen' eigen en andermans werk. In zijn werkcolleges, in november en december, leert hij de deelnemers zelf reportages schrijven en redigeren.

Westerman weet al twintig jaar een groot publiek aan zich te binden in binnen- en buitenland. In zijn nieuwste boek, *Een woord een woord*, zoekt hij aan de hand van onder meer de Molukse treinkapingen uit wat taal kan uitrichten tegen terreur. Westermans werk ontstijgt de journalistiek doordat hij een persoonlijke visie op het (recente) verleden ontvouwt – of het nu gaat om zijn reportages over Russische schrijvers in totalitaire tijden (*Ingenieurs van de ziel*), of om het gesol met een opgezette Afrikaan in *El Negro en ik*.

Anders kijken

Het gastschrijverschap is sinds 1985 aan de Leidse universiteit gevestigd en is een samenwerkingsverband van de universiteit met *NRC Handelsblad*. Uitgangspunt is dat studenten en docenten zo in aanraking komen met een schrijver die zelf literatuur maakt en die gewend is op een andere manier te observeren en te formuleren dan aan de universiteit gebruikelijk is.

Eerdere gastschrijvers in Leiden

De eerste gastschrijver aan de Universiteit Leiden was Gerard Reve in 1985. Daarna volgden onder anderen: Judith Herzberg, Frank Kellendonk, Adriaan van Dis, Joost Zwagerman, Maarten 't Hart, Anna Enquist, Gerrit Komrij, Renate Dorrestein, Arnon Grunberg, Thomas Rosenboom, P.F. Thomése, Willem Jan Otten, Joke van Leeuwen en Tom Lanoye.

Wanneer: donderdag 3 november, 20.00 uur, zaal open: 19.15 uur

Waar: Academiegebouw, Rapenburg 73, Leiden

Info bij: Commissie Gastschrijver, tel. 071 527 3084

Reservering noodzakelijk: gastschrijver@hum.leidenuniv.nl (€ 10 p.p.)

1.2. Dag van de Literatuurkritiek. Nascholing voor docenten

[ingezonden mededeling van Willem Bongers-Dek, deBuren, Brussel]

Na de [geslaagde studiedag in 2015](#) organiseert Vlaams-Nederlands Huis deBuren samen met literair-kritisch platform De Reactor de eerste **Dag van de Literatuurkritiek: een nascholingsdag voor docenten in het middelbaar onderwijs**. Aan de hand van straffe lezingen en inspirerende workshops bieden we docenten de kans om literatuurkritiek in te zetten in hun lessen. Verwacht sterke sprekers, prikkelende lesideeën en een flinke scheut literatuur.

Bas Jongenelen, docent Nederlands aan de Fontys Lerarenopleiding Tilburg en promovendus aan de Radboud Universiteit Nijmegen, spreekt de openingslezing uit. Hij publiceert regelmatig over literatuuronderwijs en bereidt een proefschrift voor over humor in de zestiende eeuw. In zijn openingslezing beantwoordt hij de vraag hoe je literatuurkritiek kunt gebruiken om historische literatuur voor leerlingen te ontsluiten.

Het volledig programma vindt u [hier](#)

Wanneer: donderdag 3 november, 10.00-18.00 uur

Waar: [De Brakke Grond](#), Nes 45, 1012 KD Amsterdam

Toegang: € 85,-; aanmelden via een mail aan willem@deburen.eu

1.3. *Zijn eigen land*

[ingezonden mededeling van Spui25]

In samenwerking met De Bezige Bij en De Groene Amsterdammer

‘Mijn eigen land’ noemde Harry Mulisch ooit zijn werkkamer aan de Leidsekade in Amsterdam, waar hij meer dan vijftig jaar heeft gewerkt en waar bijna zijn gehele literaire oeuvre is ontstaan. Het was zijn literaire laboratorium en het is de plek waar vrijwel alles uit zijn leven en werk ligt opgeslagen.

Biograaf en uitgever Robbert Ammerlaan heeft als eerste ongelimiteerd toegang gekregen tot Mulisch’ eigen land: dagboeken en notitieboekjes, brieven van zijn ouders, agenda’s en dagboek aantekeningen van zijn vader, aanzetten tot nieuw werk, niet gepubliceerde verhalen en fragmenten, correspondentie van en met collega-schrijvers, brieven van en aan geliefden, schoolrapporten, tekeningen en foto’s.

Schrijver Joost de Vries interviewt de auteur.

Wanneer: donderdag 3 november, 17.00-18.30 uur

Waar: Spui 25, Amsterdam

[Aanmelden](#)

1.4. Harry Mulisch Festival

[ingezonden mededeling van Stichting Harry Mulisch Huis]

Op 4 en 5 november 2016 vindt het vierde Harry Mulisch Festival plaats.

Een programma met literatuur, film, muziek, kunst en wetenschap voert je mee naar de wereld van de schrijver, het duizelingwekkende universum van Harry Mulisch, waar alles met alles te maken lijkt te hebben.

Twee dagen lang heerst de geest van de schrijver weer als een keizer over het Leidseplein – Harry's plein.

Schrijfster Hagar Peeters werd tijdens het schrijven aan haar bekroonde roman *Malva* geïnspireerd door Mulisch' *Voer voor psychologen*. Ze leest fragmenten voor uit het autobiografische werk van Mulisch, begeleid door de bezwerende Centraal-Europese klanken van klezmerband Di Gojim.

Wanneer: vrijdag 4 en zaterdag 5 november (opening 4 november: 18.00 u.)

Waar: rondom het Leidseplein, Amsterdam

Kaartjes zijn [hier](#) te verkrijgen

Foto Harry Mulisch Huis

1.5. 'Eene domme, wrede satyre op de Havelaarzaak' [ingezonden mededeling van Klaartje Groot, Multatuli Huis]

Op de najaarsbijeenkomst van het Multatuli Genootschap houdt Maartje Janse, docent Geschiedenis aan de Universiteit Leiden, een lezing getiteld '*Eene domme, wrede satyre op de Havelaarzaak*'. *Multatuli en de Maatschappij tot Nut van den Javaan (1866-1877)*.

Daarna presenteert vertaler Antiogu Cappai Cadeddu zijn Sardijnse vertaling van Max Havelaar. Vervolgens zal een andere moderne verspreider van Multatuli's boodschap, schrijver Martijn Adelmund, zijn bewerking *Max Havelaar met zombies* aanbieden aan een nog onbekende genodigde.

Wanneer: zaterdag 5 november, 13.30 u. inloop met koffie en thee

14.00-15.00 lezing Maartje Janse

pauze

15.30-16.00 presentatie Sardijnse vertaling

16.00-16.30 presentatie *Max Havelaar met zombies*

16.30 borrel op eigen gelegenheid

Waar: [Openbare Bibliotheek van Amsterdam](#) (OBA), Oosterdoksade 143, 1011 DL Amsterdam, 1e etage
Toegang vrij

1.6. Activiteiten Zuid-Afrika Huis

[ingezonden mededeling van Corine de Maijer, Z.-Afr. Huis, Amsterdam]

29 november:

Leeskring Zuid-Afrikahuis

Rob van der Veer bespreekt *Vlam in die sneeu* van André Brink en Ingrid Jonker

Plaats: Zuid-Afrikahuis, Keizersgracht 141-c, 1015 CK Amsterdam

Tijd: 19.00 uur koffie, 19.30 uur aanvang

Kosten: € 2,50

Aanmelden: tel. 020-6249318 of per e-mail: bibliotheek@zuidafrikahuis.nl

==> Kijk ook altijd even in [Neerlandistiek \(het vroegere Neder-L\)](#)

2. VARIA

2.1. Pas verschenen (I): *Nagelaten wetenschappelijk werk van Piet Paardekooper*

[ingezonden mededeling van Jan Noordegraaf, Amsterdam]

Onlangs verscheen een speciaal nummer van de *Verlagen & Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* te Gent. Het is een dubbele aflevering geworden die geheel gevuld is met twee omvangrijke studies over negatie van de hand van de in 2013 overleden P.C. Paardekooper (* 1920). De eerste studie (pp. 15-144) is gewijd aan de 'Meervoudige uitdrukking (stapeling) van negatie, vooral in het Nederlands'; de tweede studie (pp. 145-259) gaat over 'negatieve woorden en hun positieve tegenhangers'. De redactie van dit bijzondere nummer was in handen van Georges de Schutter en Martien Roose. De Schutter bezorgde een aanvullende bibliografie van Paardekooper, die wordt voorafgegaan door een inleiding op het werk van 'De structuralist P.C. Paardekooper en de variatielinguïstiek' (pp. 5-9). De Schutter verzorgde ook een 'Aanvullende bibliografie P.C. Paardekooper' (pp. 11-14), waarin ook een afdeling is opgenomen met een rubriek 'Over P.C. Paardekooper'. Deze laatste rubriek, die slechts zes nummers bevat, lijkt me overigens voor aanvulling vatbaar.

Een monografie over P.C. Paardekooper en zijn plaats binnen het (Nederlands) structuralisme zal nu ongetwijfeld geschreven gaan worden. Zoals bekend, is na het overlijden van Paardekooper door zijn zoon een aantal boeken en ander materiaal uit

de nalatenschap geschonken aan het Meertens Instituut te Amsterdam. De boeken zijn opgenomen in de bibliotheek van het instituut; de andere stukken zijn als nummer 500 ("Collectie P.C. Paardekooper, 1967-2003 en z.j.") in de archiefcollectie van het Meertens Instituut te opgenomen. Waar de voor de a.s. biograaf c.q. promovendus onmisbare brievencollectie van Piet Paardekooper zich bevindt, is me nog niet duidelijk.

Georges De Schutter & Martien Roose (red.), 'Nagelaten wetenschappelijk werk van Piet Paardekooper', in *Verslagen & Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* jaargang 125, 2015, aflevering 1-2. 259 pp. ISSN 0770-786X.

Dit nummer kan besteld worden bij de KANTL, Koningstraat 18, 9000 Gent, of per e-mail: secretariaat@kantl.be De prijs, inclusief verzendingskosten voor België, Europese Unie, en daarbuiten, bedraagt resp. € 24, 32 en 36.

Lees verder: [De zwarte fietstassen van P.C. Paardekooper](#)

2.2. Pas verschenen (II): *Neerlandica Wratislaviensia* 25

[ingezonden mededeling van Jan Noordegraaf, Amsterdam]

Het onlangs verschenen deel 25 van *Neerlandica Wratislaviensia* heeft als thema 'Paste, Present. Cultural-Historical Reflections on the Low Countries' en bevat een vijftiental bijdragen, waarvan het merendeel in het Pools gesteld is. Het eerste deel van het nummer (pp. 19-161) is gewijd aan de 'Polish emigration in Belgium and Holland' en gaat terug op een conferentie in mei 2013. Het tweede deel is getiteld 'In Flanders Fields' €- Belgium and the First World War' (pp. 163-305); de bijdragen zijn gebaseerd op voordrachten tijdens een bijeenkomst in mei 2014. Er is bewust voor gekozen om de artikelen in het Pools te laten verschijnen.

In dit nummer zijn toch twee Nederlandstalige studies opgenomen, te weten:

- Hubert van den Berg, 'Nederlandse letterkunde als Belgische literatuur. Over de weg van de Duitse uitgever Anton Knippenberg naar Vlaanderen in de Grote Oorlog

en de weg van de Nederlandstalige Vlaamse letteren naar Centraal Europa in de vroege twintigste eeuw' (pp. 217-241)
- Wilken Engelbrecht, 'Vlaamse literatuur in vertaling in Centraal Europa tot WO I' (pp. 243-262).

Graag willen we de Poolse collega's gelukwensen met het verschijnen van dit vijftiende nummer, dat een zilveren jubileum markeert. In een tijd waarin sommige papieren tijdschriften stevig worden geherstructureerd of gewoon ophouden te verschijnen en ook online tijdschriften plots onvindbaar lijken, is de continuïteit van een reeks of tijdschrift een opmerkelijk verschijnsel geworden, ook binnen de neerlandistiek.

Neerlandica Wratislaviensia 25. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 2015 Onder redactie van Bożena Czarnecka. (= Acta Universitatis Wratislaviensis no 3685). 308 pp. ISSN 02396661; ISSN 08600716; ISBN 97822935125.

2.3. Pas verschenen (III): *Histoire Épistémologie Language* 38 (2016)

[ingezonden mededeling van Jan Noordegraaf, Amsterdam]

Het onlangs verschenen nummer van het Franse tijdschrift *Histoire Épistémologie Language* 38 (2016) heeft als titel 'Une autre langue globale? Le néerlandais comme langue scientifique dans l'espace extraeuropéen (XVIIe-XIXe siècles)' en bevat onder meer de volgende bijdragen:

- Pascale Rabault-Feuerhahn, 'Introduction: Le néerlandais dans l'espace scientifique extra-européen: une présence-absence', p. 5-8

Anna Pytlowany en Toon Van Hal, 'Merchants, scholars and languages: The circulation of linguistic knowledge in the context of the Dutch East India Company (VOC)', p. 19-37

Tej K. Bhatia et Kazuhiko Machida, 'Pioneering Dutch scholarship on historical indology and linguistic sciences', p. 39-62

Henk de Groot, 'Dutch as the language of science and technology in Japan: the *Bangosen* lexical works', p. 63-82

Mieko Macé, 'Le Hollandais et une nouvelle approche scientifique ou les *rangaku* (les études hollandaises) et les médecins traducteurs japonais au XIXe s.', p. 83-102

Philipp Krämer, 'Combien de néerlandais? Histoire linguistique et histoire de la linguistique dans les Îles Vierges danoises', p. 103-120.

Er zijn nog een tweetal andere artikelen in dit nummer evenals de gebruikelijke rubriek 'Lecture et critiques'. De artikelen zijn te vinden via <http://www.hel-urnal.org/fr/articles/hel/abs/2016/01/contents/contents.html> .

2.4. Nieuwe locatie *Trefwoord. Tijdschrift voor lexicografie* [ingezonden mededeling van Jan Noordegraaf, Amsterdam]

Het blad *Trefwoord. Tijdschrift voor lexicografie* is niet meer te vinden op de website van de Fryske Akademie. Het staat nu op de site van het Instituut voor de Nederlandse Taal (Leiden) en wel onder de rubriek 'Publicaties' (<http://ivdnt.org/onderzoek-a-onderwijs/publicaties/trefwoord>). Het meest recente artikel is gepubliceerd door Henk Wolf onder de titel 'Het Groene Boekje 2015: wat minder praktisch dan z'n voorganger' (2016).

2.5. Fred Weerman nieuwe decaan Faculteit der Geesteswetenschappen UvA

Foto: Jeroen Oerlemans

Prof. dr. Fred Weerman, hoogleraar Nederlandse taalkunde en voorzitter van de afdeling Neerlandistiek aan de UvA, is door het College van Bestuur van die universiteit benoemd tot decaan van de Faculteit der Geesteswetenschappen (FGw).

'Met het brede palet, de interdisciplinaire attitude, de banden met de stad, de hoge internationale ranking en de Amsterdamse branie, is dit een faculteit met een enorme potentie. Ik heb veel aan deze faculteit te danken en verheug me erop dat ik in de functie van decaan nu verder kan bouwen aan de toekomst van de FGw', aldus Weerman.

Fred Weerman bekleedde en bekleedt een aantal bestuurs- en adviesfuncties. Zo is hij onder andere lid van de Raad van Toezicht van de Fryske Akademie van de KNAW. Hij was voorzitter van diverse VENI-commissies en lid van adviescommissies van de Taalunie. Hij begeleidde en begeleidt diverse NWO-projecten op dit gebied. In de faculteit coördineert Weerman de onderzoeksgroep Grammar and Cognition. Ook is hij lid van het interdisciplinaire Amsterdam Brain and Cognition Centre (ABC) van

de UvA. Hij was gasthoogleraar aan onder andere de University of Wisconsin-Madison en de Australian National University in Canberra. In 2011 was hij fellow aan het Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences (NIAS).

In zijn rol van voorzitter van de Landelijke Vereniging van Neerlandici (LVVN) ging hij voor de vereniging gesprekken aan met de IVN die erin resulteerden dat de beide verenigingen konden worden samengevoegd. Weerman was in de transitietijd toegevoegd bestuurslid van de IVN.

2.6. Te verschijnen: Pieter Seuren over wereldgeschiedenis [ingezonden mededeling van Jan Noordegraaf, Amsterdam]

De bekende linguïst Pieter A.M. Seuren is niet alleen geboeid door taal filosofie en taalwetenschap, maar hij heeft ook geschiedenis als grote passie. In zijn nieuwe boek *Excursies in de tijd* presenteert de Nijmeegse emeritus een aantal episodes uit de wereldgeschiedenis. Hij vertelt over de ijsman Ötzi, maar ook over de excentrieke Socrates, over Plato en de geniale, maar humorloze Aristoteles. Het ontstaan van zowel Christendom als Islam komt aan de orde, evenals de kruistochten, de Hanze en de katholieke emancipatie van de vorige eeuw. Ook andere onderwerpen worden door de auteur op een leesbare wijze besproken. Er zijn ruim tachtig illustraties opgenomen.

Het werk verschijnt op 10 november a.s. en kost € 24,90. Wie vóór 10 november een bedrag van € 19,90 overmaakt op bankrekening NL17 RABO 0300 6927 65 t.n.v. Pharos Uitgevers, onder vermelding van 'Excursies' en de gebruikelijke adresgegevens, krijgt bij wijze van intekenvoordeel vijf euro korting op de aanschafprijs.

Pieter A.M. Seuren, *Excursies in de tijd. Episodes uit de geschiedenis van onze beschaving*. ISBN 9789079399864; 276 pp. € 24,90.

2.7. Letterkundig Museum wordt Literatuurmuseum

Vanaf 1 november zal het Letterkundig Museum verdergaan onder de naam Literatuurmuseum. De organisatie wil benadrukken dat de naam verdwijnt, het museum zelf niet. Sterker nog, het is levendiger dan ooit!

Van Letterkundig Museum naar Literatuurmuseum: het lijkt een kleine wijziging, maar voor het museum is het een wereld van verschil. Literatuurmuseum doet meer recht aan het werkterrein van het museum, namelijk literatuur in de breedste zin van het woord.

Daarnaast is de naamsverandering ingegeven door de populariteit van de website literatuurmuseum.nl die begin dit jaar werd gelanceerd. Op dit online platform worden verhalen uit de Nederlandse literatuur tot leven gebracht door bekende auteurs op basis van de archieven die worden beheerd door het museum.

2.8. Schemerarchieven (18)

[Het Panpoëticon Batavûm](#)

2.9. De werkbank (18)

[Wat staat daer?](#)

*Reacties, opmerkingen en bijdragen
(en natuurlijk ook e-adreswijzigingen) naar:
Wim Klooster of Guido Leerdam,
wgk@xs4all.nl of guidoleerdam@gmail.com
www.ivn.nl*

INTERNATIONALE VERENIGING VOOR NEERLANDISTIEK